



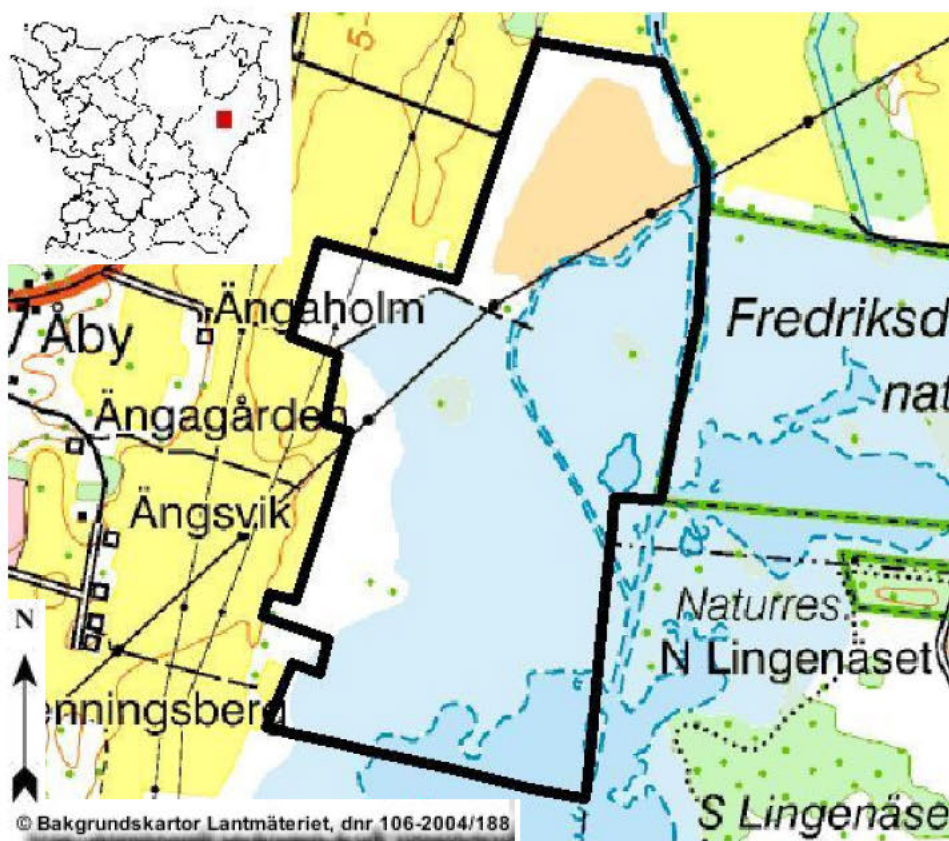
Bildande av naturreservatet Åby ängar i Kristianstads kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.



Skala 1:15 000



Uppgifter om naturreservatet

Namn	Åby ängar
Kommun	Kristianstad
Dos-ID	1013284
Gränser	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	Åby 5:5
Markägarkategori	Staten (Naturvårdsverket)
Läge	Området är beläget cirka 6 km nordväst om Kristianstad
Kartblad	Ekonomiska kartan: 03D3i och 03D3j Topografiska kartan: 3D SO Kristianstad
Koordinat centralpunkt	X: 445174 Y: 6214821 (SWEREF 99)
Naturgeografisk region	Nr 7, Skånes sediment och horstområde
Vattenförekomst	Araslövssjön, Helgeån
Inskrivna nyttjanderätter	Se bilaga 2
Gemensamhetsanläggningar	Se bilaga 2
Areal	123,85 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är framförallt att skydda och utveckla ett våtmarksområde bestående av hävdade strandängar med fluktuerande vattennivåer samt i övrigt skydda en livsmiljö för skyddsvärda arter. Syftet är även att till viss del gynna det rörliga friluftslivet.

Syftet nås genom att:

- bevara, restaurera och utveckla välhävda strandängar,
- skydda de hydrologiska förhållandena och de fluktuerande vattennivåerna,
- upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för inom området förekommande arter enligt EU:s fågeldirektiv,
- gynna de i området förekommande rödlistade arterna,

Nya kunskaper om rödlistade arter och hotade naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet.



Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Åby ängar är ett 123,85 hektar stort område som ligger cirka 6 kilometer nordväst om Kristianstad. Marken är mycket låglänt med inslag av tre moränkullar. Merparten av området, cirka 93,6 hektar utgörs av strandäng, som betas eller slåtrats. Helgeån rinner med två armar dels igenom, dels som gräns i öster och mynnar i Araslövssjön. Inom området utgörs cirka 8 hektar av Helgeån och Araslövssjön (räknat vid sommarlågvattnivå). Vattenståndet varierar kraftigt över året i nedre Helegåns vattensystem. Vintertid ligger Araslövssjöns vattenyta ofta 1,5 meter över havet, medan nivån sommartid vanligen ligger kring 0,1-0,3 meter över havet. Området mellan strandängen och Helgeån och Araslövssjön utgörs av ett cirka 20,6 hektar stort område som består av gungfly, vassar och videsnår. Berggrunden består av kalksten som överlagrats främst av lera, fläckvis morän och delvis torv. Det föreligger inga särskilda geovetenskapliga bevarandevärden inom området.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Åby ängar har under lång tid nyttjats för slätter och bete. Vattennivån sänktes i hela området då Helgeån bröt sig ett nytt utlopp i havet (vid Gropahålet) våren år 1775. Araslövssjön sänktes då cirka 0,6 till 0,7 meter. Därefter har en reglering av åsystemet skett efter år 1940, då en ny ränna grävdes och passerar öster om Tärnön. Grävningen medförde att en förskjutning av mynningsområdet söderut i Araslövssjön med nyetablering av delta och uppgrundning av den nordvästra delen av sjön (väster om mudderrännan). Regleringsföretaget medförde att sommarlågvattnståndet sänktes ett par, tre decimeter och stora låglänta markområden uppstod. På 1960-talet bredde stora bladvass områden ut sig på Åby ängar. Omfattande åtgärder för restaurering av områdets strandängar har skett sedan början 1990-talet.

Biologiska bevarandevärden

Araslövssjöns på- och undervattensväxtsamhälle får betraktas som mycket artrikt med mer än 20 arter funna år 1998. Bland dessa kan nämnas fem natearter varav två är mindre vanliga, borstnate och trubbnate. Vidare finns det tre olika arter av slingor varav två ganska sällsynta, axslinga och kransslinga. Här finns också den ovanliga (ofta förbisedda) sydbladdran. Områdets raritet är gullstånds, klassad som starkt hotad (EN) som bara förekommer i Skåne och främst inom Kristianstad vattenrike. Araslövssjöns öppna vattenytor är sommartid till stor del täckt av flytbladsväxter och i grundare partier breder vass- och videbälten ut sig.



Sedan några år höst- och vintervandrar årligen både havslevande lax (Natura 2000 art) och öring upp genom Helge å för lek i vatten uppströms Araslövssjön. På motsvarande sätt sker en utvandring av smolt genom å- och sjösystemen under våren. Araslövssjön tillhör artmässigt bland de fiskrikaste vattnen i Sverige. Den provfiskades år 2010 och domineras idag antalsmässigt av mört (30%) följd av benlöja (24%), björkna (19%), abborre (15%) och gärs (7%) samt övriga arter (5%). Bland de övriga arterna kan sandkypare, braxen, faren, gädda, sarv, sutare och ruda nämnas. Utöver provfiskefångade arter finns ål, id, fjällkarp i sjön. Mal (EN) återintroducerades år 1999 på sträckan Torsebro-Gropahålet. Denna återintroduktion har hittills lyckats mycket bra och naturlig reproduktion sker.

Åby ängar utgör framförallt ett värdefullt rast- men även häckningsområde för en mängd våtmarksfåglar. Vår och höst rastar bl.a. en mängd olika småfåglar, gäss, änder, vadarfåglar och rovfåglar i området. Vintertid uppehåller sig ett antal havsörnar, klassade som hänsynskrävande (NT) i området. På strandängarna häckar bl.a. storspov, klassad som sårbar (VU) enkelbeckasin och gulärta. Vattenrika år häckar skedand, kricka och årta (VU) i området. Hämpling (VU) häckar troligtvis årligen i buskagen på moränbackarna. Området saknar i dagsläget förutsättningar för att vara en god häckningslokal för egentliga vadarfåglar som rödbena, rödspov och brushane framförallt pga avsaknad av torrare partier. Vidare utgör Åby ängar under vattenrika år en viktig insektslokal. En stor mängd av dessa insekter blir föda för födosökande fågel som olika svalor och andra insektsätande fåglar. Området lockar även till sig födosökande lärkfalk, fiskgjuse och havsörn.

Friluftsliv och tillgänglighet

Området har varit känt av fågelskådare sedan länge. Parkeringsplats och fågeltorn anlades i slutet av 1900-talet i samband med de stora restaureringsarbetena. Området är, pga höga vattennivåer, främst tillgängligt under senvåren och på sommaren, efter att högvattnet dragit sig tillbaka.

Skälen för beslutet

- Åby ängar ingår i ett större Ramsar-område, Convention on Wetlands, CWO11003. Sverige har förbundit sig att skydda och vårda området framförallt som rastplats för flyttande fåglar.
- Området utgörs i sin helhet riksintresse för naturvården (N64, Helgeåns nedre lopp) enligt 3 kap 6 § miljöbalken (MB). Intresseaspekterna utgörs främst av ornitologi, limnologi, botanik, miljöövervakning och hydrologi.



- Området utgörs även i sin helhet av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § miljöbalken (MB). Riksintresset består av Araslövs farmer, ett odlingslandskap präglat av stora dikningsföretag som bildades i samband med enskiftet år 1780 då de s.k. farmerna uppkom med sina stråndsmässiga byggnader, vilka ur kulturmiljösynpunkt ger området ett högt såväl landskaps- som byggnadshistoriskt värde. Merparten av området ingår som ett kulturmiljöstråk (Helge å) i länsstyrelsens kulturmiljöprogram. Områdena kring kuster och åarna var de första områdena som koloniserades av människan i samband med att inlandsisen drog sig tillbaka. Inga fornlämningar är påträffade inom området.
- Hela Åby ängar ingår i ett större SPA Natura 2000 område, SE0420146, Araslövssjöområdet, som utpekats av EU enligt fågeldirektivet.
- Området ingår i ett större SCI Natura 2000 område, SE0420308, Araslövssjön, som utpekats av EU enligt habitatdirektivet.
- Området ingår i av Birdlife International utpekade IBA-området (Important Bird Area) SE063.
- Området angränsar i öster till Fredriksdalsvikens naturreservat och i sydöst till naturreservatet Näsby fält.
- Araslövssjön med strandängar har utpekats som ett nationellt särskilt värdefullt vatten (högsta värdefulla klassen). Strandskydd gäller för delar av området. I östra fastighetsgränsen ligger ett regleringsföretag som går igenom hela Araslövssjön. Helgeån och Araslövssjön ingår i Nedre Helgeåns fiskevårdsområde.
- Området ingår i Biosfärsområde Kristianstads vattenrike.
- Hela området omfattas av den nationella bevarande planen för odlingslandskapet (NBO), (Araslöv-Vinnö-Hammarsjön-Helgeåns nedre lopp-Norre fälad).
- Merparten av området utgörs av ett äng- och betes objekt. Omfattande åtgärder för restaurering av områdets strandängar har skett sedan början 1990-talet. I området växer bl.a. gullstånds (EN).
- I länets naturvårdsprogrammet har området tilldelats klass I (Klass I är högst och klass III är lägst).



- Araslövssjön, liksom hela Kristianstads vattenrike är internationellt känt för sitt rika fågelliv både vad avser häckande, rastande och övervintrande arter. På Åby ängar har, tills för cirka 10 år sedan, ängshök (EN) och svarttärna (VU) häckat. Området är ett viktigt rastområde för bl.a. havsörn (NT).

Åby ängar ingår i ett större komplex med hävdade strandängar kring Araslövs- och Hammarsjön. Mot bakgrund av de stora fluktuationer vattennivån uppvisar i nedre delen av Helgeåsystemet vissa år, är stora delar av området under vatten (exempelvis sommaren år 2007 medan andra år så är stora delar av området utsatta för torka som försommaren år 2011) behövs både stora arealer och områden med olika höjdnivåer för att en gynnsam bevarandestatus ska kunna uppnås inom Biosfärområdet som helhet.

Ett permanent skydd av naturreservatet Åby ängar medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen levande sjöar och vattendrag, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, återställa och nyskapa värdefulla natur- och livsmiljöer för skyddsvärda arter bör Åby ängar avsättas som naturreservat.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 3) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.



Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. bedriva verksamhet som förändrar områdets topografi, landskapets karaktär eller de hydrologiska förhållandena, som att gräva, spränga, muddra, borra, schakta, dika eller fylla ut,
2. uppföra byggnad, mast, vindkraftverk, luftledning eller annan anläggning, anlägga väg, vall eller fördämning,
3. plöja upp, eller så in växter i syfte att öka avkastningen,
4. bedriva jakt på änder och gäss, med undantag av förvaltaren påkallad skyddsjakt,
5. tillföra gödselmedel, jordförbättringsmedel eller kemiska bekämpningsmedel,

Vidare är det förbjudet att utan förvaltarens medgivande

6. hålla djur på betesmarken under perioden 1 december – 25 april,
7. per kalenderår bedriva slätter före den 5 juli,

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. restaurera området till en öppen strandäng,
3. uppförande av ambulerande staket för att skydda olika hänsynskrävande arter,
4. inplantering av förvaltaren beslutade arter,
5. uppförande av boplattformar för svarttärna och rovfågel,
6. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet,
7. undersökningar och miljöövervakning av djur- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden samt uppföljning av områdets skötsel.



C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter, mossor, lavar eller vedsvampar,
3. avsiktligt störa djurlivet, med t.ex närgången fotografering,
4. medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur,
5. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

6. samla in ryggradslösa djur, t ex insekter eller mollusker,
7. utplacera sk. geocatchar eller andra främmande föremål,

Undantag från föreskrifter

- C3 gäller ej fisk i samband med fiske,
- C3, C4 och C5 gäller ej i samband med jakt,

Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för:

- åtgärder i samband med förvaltarens eller arrendatorers skötsel, restaurering eller utveckling samt tillsyn av området eller betesdjur. I restaureringen ingår bl.a. att kunna höja marknivån inom delar av området i syfte att gynna framtida vadarefågelhäckningar och att underhålla och komplettera dikning/munksättning i syfte att återskapa slåtterytor.
- uppsättning av informationsskyltar för naturreservatet och gränsmärken.
- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- och teledistributör. Nedgrävning av befintlig luftledning. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts. Arbete utanför ledningsgatan ska undvikas.
- Nedre Helgeåns regleringsföretag att utföra de muddringar och rensningar som kan krävas enligt företagets åligganden genom förrättning under förutsättning att åtgärderna sker på ett sätt som minimerar skadorna och dessa undviks under fåglarnas häckningstid (mars-juni) samt att åtgärderna föregås av ett samråd med förvaltaren av naturreservatet.
- underhåll av lagakraftvunna regleringsföretag.
- efter samråd med Länsstyrelsen uppläggning av båt och rensning av befintlig båtled i södra delen av området (för uppläggning av båt fodras nyttjaderättsavtal, för båtled fodras servitut).



Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap 13-18 §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelserna gäller parallellt med reservatsföreskrifterna och skötselplanen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (16 §),
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Sjötrafikförordningen (1986:300) om t ex hastighetsbegränsningar, ankringsförbud, förbud mot vissa farkoster,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Ärendets handläggning

Naturvårdsverket har förvärvat fastigheten i syfte att bilda naturreservat.

Samråd enligt Förordningen om områdesskydd 25 och 26 §§ miljöbalken har skett inför bildandet av detta naturreservat med Kristianstad kommun.

Ärendet har remissbehandlats.

Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden finns i bilaga 3.

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4 § Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör den bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet är



av så begränsad omfattning att det inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

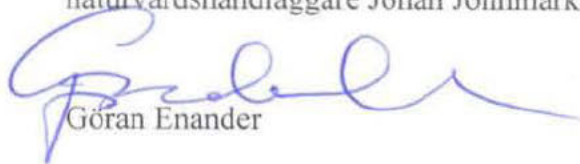
Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av Länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

Förvaltning

Länsstyrelsen i Skåne län är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4.

Detta beslut har fattats av länsöverdirektören Göran Enander. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljödirektör Elisabeth Hellmo, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, planhandläggare Tobias Röös, länsassessor Ursula Gårdendahl och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.



Göran Enander



Johan Johnmark

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Utdrag ur fastighetsregistret, nyttjanderätter och gemensamhetsanläggningar
3. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
4. Hur man överklagar
5. Sändlista



Vår referens

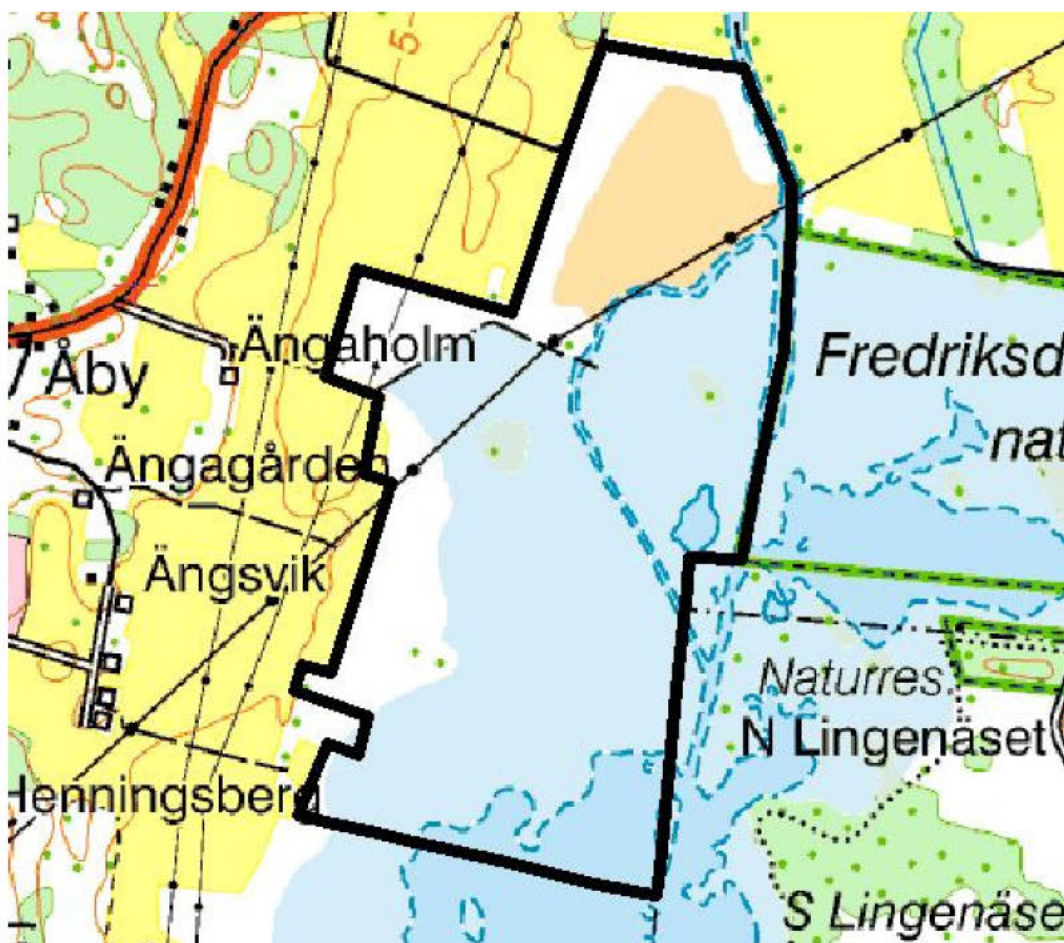
Miljöavdelningen

Johan Johnmark

040/044 - 25 25 54

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 2011-09-15 om Naturreservatet Åby ängar i Kristianstads kommun.



Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje på kartan. Området begränsas av mitten av den svarta linjen på kartan. Skala 1:15000

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Plusgiro/Bankgiro	E-post/www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 22 55	6 88 11-9	skane@lansstyrelsen.se
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 22 55	5050-3739	www.lansstyrelsen.se/skane



Översiktskarta med en svart ring kring naturreservatet. Skala cirka 1:100 000

Johan Johnmark

Kopia för kännedom till:
Akten